

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Ε΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Τηλεοπτικό σταυρόλεξο»

Συγγραφή: ΠΕΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Εφαρμογή: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΜΠΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Τηλεοπτικό σταυρόλεξο

Εφαρμογή σεναρίου

Κων/νος Κόμπος

Δημιουργία σεναρίου

Πέτρου Κωνσταντίνος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Ε΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

1ο 12/Θ Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης (ενταγμένο στο ΑΠΘ)

Χρονολογία

Από 1/12/2014 – 3/12/2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού, τεύχος γ΄, ενότητα 15: «Τηλεόραση»

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 6 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος

Google Docs

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του σεναρίου ο εκπαιδευτικός καθώς και οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης, την πλοήγηση στο διαδίκτυο και στα λεξικά που προσφέρονται μέσα από αυτό, καθώς και με τη χρήση λογισμικού δημιουργίας σταυρόλεξων.

Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, προϋποθέσεις για την εφαρμογή του σεναρίου αποτελούν η ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής με προβολικό, ώστε να είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή η επίδειξη σημείων της διαδικασίας, και η εγκατάσταση και λειτουργία του λογισμικού δημιουργίας ηλεκτρονικών σταυρόλεξων.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Πέτρου Κωνσταντίνος, «Τηλεοπτικό σταυρόλεξο», Ε΄ Δημοτικού

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο ως επέκταση και συμπλήρωση της ενότητας του σχολικού βιβλίου αναφέρεται στην ιστορία και την τεχνολογική εξέλιξη της τηλεόρασης. Οι μαθητές με

την επίσκεψή τους σε σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες αποκτούν νέες γνώσεις για την τηλεόραση, ενώ ταυτόχρονα καταγράφουν νέες «τηλεοπτικές» έννοιες μαζί με αυτές που ήδη γνωρίζουν με τη χρήση εννοιολογικών χαρτών. Αυτές, μαζί με τη φαντασία των μαθητών αλλά και τη βοήθεια ηλεκτρονικών λεξικών, αποτελούν το περιεχόμενο ενός ηλεκτρονικού σταυρόλεξου, που δημιουργούν οι μαθητές και διαθέτουν στο διαδίκτυο για «κοινή χρήση».

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η σύλληψη του σεναρίου, καθώς και η συγγραφή του, βασίζεται στη φιλοσοφία της ομαδικής διερευνητικής μάθησης. Αυτή επιτυγχάνεται με την καθοδηγούμενη ανακάλυψη των μαθητών σε υπολογιστικά περιβάλλοντα. Με τη βοήθεια της συζήτησης, της σύγκρισης και επιλογής, αλλά και του προβληματισμού, οι μαθητές προσεγγίζουν οικοδομιστικά τη γνώση, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και αποκτούν πρόσβαση σε πληροφορίες. Η ενασχόληση των μαθητών με τα υπολογιστικά περιβάλλοντα που προτείνονται για την υλοποίηση του σεναρίου τους καθιστά ικανούς για κριτική και δημιουργική σκέψη, πέρα από τα στενά πλαίσια των γνώσεων και αντιλήψεών τους. Ταυτόχρονα δημιουργείται υπόβαθρο με υψηλού επιπέδου δεξιότητες, γεγονός το οποίο θα συμβάλει σημαντικά στην επιτυχή μελλοντική μαθησιακή τους διαδικασία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η τηλεόραση ασκεί εξαιρετικά μεγάλη επίδραση στη ζωή των σημερινών παιδιών, αφού αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς τους. Με τις δραστηριότητες που προβλέπονται από το σενάριο, τους δίνεται η ευκαιρία να μάθουν και να πληροφορηθούν για την ιστορία της τηλεόρασης, και ιδιαίτερα για την

«καθυστερημένη» άφιξή της στην Ελλάδα. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν την τεχνολογική εξέλιξη της τηλεόρασης και τη σταδιακή της «ενσωμάτωση» στη ζωή του ανθρώπου. Για να εμποδιστούν οι νέες έννοιες που θα προκύψουν, θα χρησιμοποιηθούν ηλεκτρονικά λεξικά, έτσι ώστε αυτές να αποτελέσουν την «πρώτη ύλη» για την εξάσκηση των μαθητών με το σταυρόλεξο ως κειμενικό είδος.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αντιληφθούν ότι η τηλεόραση είναι σχετικά νέα εφεύρεση·
- να μάθουν περισσότερα για την τεχνολογική εξέλιξη της τηλεόρασης·
- να διαπιστώσουν ότι η «ηλικία» της ελληνικής τηλεόρασης είναι κοντά στα 50 χρόνια·
- να κατανοήσουν τη σημασία πολλών τηλεοπτικών εννοιών·
- να διαπιστώσουν την πολυδιάστατη σημασία της έννοιας «τηλεόραση»·
- να ανακαλύψουν το ιδιαίτερο λεξιλόγιο της τηλεόρασης·
- να συνειδητοποιήσουν ότι το τηλεοπτικό ύφος δεν είναι ίδιο σε σύγκριση με τα παλαιότερα χρόνια.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο, ως αποτέλεσμα της εύρεσης νέων «τηλεοπτικών» εννοιών, και να αντιληφθούν τη σημασία αυτών·
- να εξοικειωθούν με την οργάνωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα·
- να καλλιεργήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο·
- να μπορούν να δημιουργούν ορισμούς σταυρόλεξου·
- να αντιλαμβάνονται οδηγίες στο διαδίκτυο·

- να εξοικειωθούν με τη λύση σταυρόλεξου·
- να αντιλαμβάνονται την πολυσημία των λέξεων.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να εξοικειωθούν με τρόπους πλοήγησης μέσα σε έναν ιστότοπο·
- να εξοικειωθούν με την άντληση πληροφοριών από δικτυακούς τόπους·
- να εξοικειωθούν με λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης·
- να αποθηκεύουν αρχεία σε κοινόχρηστους φακέλους (έγγραφα, εικόνες, κλπ.)·
- να εξοικειωθούν με την ηλεκτρονική δημιουργία σταυρόλεξου·
- να συγκρίνουν το περιεχόμενο ιστοσελίδων και να επιλέγουν είτε το σωστό, είτε το χρήσιμο·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο·
- να «ανεβάζουν» αρχεία σε «σύννεφο»·
- να δημιουργούν υπερσυνδέσμους σε κείμενα·
- να εξοικειωθούν με τον επεξεργαστή κειμένου·
- να συγκρίνουν διαδικτυακό με ηλεκτρονικό λεξικό.

Διδακτικές πρακτικές

Για τις διδακτικές πρακτικές βλ. [κεφ. Γ. Εισαγωγή](#). «Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο» καθώς και ακολούθως [κεφ. Ε. Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης](#).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την εφαρμογή του σεναρίου αποτελεί το «κενό» που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο και αφορά την απουσία κειμένων και δραστηριοτήτων σχετικών με την ιστορία και την τεχνολογική εξέλιξη της τηλεόρασης. Οι μαθητές είναι ήδη

προϊδεασμένοι και ίσως ενημερωμένοι σχετικά, αφού πολλές φορές έχουν ακούσει για την «ασπρόμαυρη» τηλεόραση τόσο από τους δασκάλους τους όσο και από το οικείο περιβάλλον τους. Ακόμη λίγες μέρες νωρίτερα ασχολήθηκαν με την εφαρμογή του σεναρίου «1^η σελίδα», όπου είδαν ασπρόμαυρες φωτογραφίες σε εφημερίδες του 1973.

Επιπρόσθετα, από τη μια η περιέργεια των μαθητών για το «τηλεοπτικό» λεξιλόγιο με το οποίο πολλές φορές έρχονται σε επαφή χωρίς όμως να καταλαβαίνουν ακριβώς τη σημασία εννοιών, και από την άλλη η θετική τους στάση στην επίλυση σταυρολέξων, αποτελούν τους βασικούς λόγους για την εφαρμογή του παρόντος.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο υιοθετεί και υπηρετεί στόχους του ΑΠ, αφού η ενότητα 15 του βιβλίου της *Γλώσσας* της Ε΄ Δημοτικού είναι αφιερωμένη αποκλειστικά στην τηλεόραση. Επίσης, προβλέπεται η χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάθρωση) για την καταγραφή των βασικών δομικών στοιχείων ενός κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας και τη σύνταξη διαφορετικού τύπου κειμένου, ακολουθώντας τη διαδικασία του σχεδιασμού, της γραφής της αρχικής εκδοχής και, τέλος, του ελέγχου και της βελτίωσής της.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο η εμπλοκή των ΤΠΕ στην υλοποίησή του, εκτός από το ότι είναι χρήσιμη, είναι και απαραίτητη, αφού σε ορισμένες περιπτώσεις δε θα μπορούσαν διαδικασίες όπως η δημιουργία σταυρόλεξου να πραγματοποιηθούν στο «χαρτί».

Η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με τις καταχωρίσεις των τηλεοπτικών εννοιών αποδίδει με τη μορφή εικόνας (συγκεντρωμένες) πληροφορίες που ενδεχομένως να μην τύχαιναν ιδιαίτερης σημασίας αν ήταν σε απλό κείμενο. Επίσης, η αναζήτηση εννοιών σε ηλεκτρονικό λεξικό δεν αποτελεί χρονοβόρο διαδικασία, όπως θα ήταν η «έντυπη» διαδικασία. Επιπρόσθετα, τόσο η δημιουργία

εννοιολογικών χαρτών όσο και η αναζήτηση των εννοιών σε ηλεκτρονικά λεξικά αποτελούν πρώτης τάξεως ευκαιρίες για την εξοικείωση των μαθητών με την πληκτρολόγηση κειμένων σε υπολογιστικά περιβάλλοντα. Βέβαια, καθοριστική συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στο σενάριο αποτελεί και η χρήση του προγράμματος Hot Potatoes, με το οποίο οι μαθητές εύκολα, γρήγορα και με ακρίβεια μπορούν να δημιουργήσουν σταυρόλεξα ερχόμενοι σε επαφή με αυτό το κειμενικό είδος με ευχάριστο τρόπο.

Επίσης, ο τρόπος με τον οποίο ένας διδάσκων μπορεί να εμπλέξει τους μαθητές του σε γλωσσικές δραστηριότητες αλλά πολύ περισσότερο σε τεχνικές αναζήτησης και σύγκρισης πληροφοριών με τη βοήθεια του διαδικτύου, αποτελεί σημαντικό εργαλείο στα χέρια του, διευκολύνοντας σε αρκετές περιπτώσεις την εκπαιδευτική διαδικασία.

Κείμενα

Ιστοσελίδες

Ιστοσελίδα των μαθητών του 5ου Λυκείου Ιωαννίνων: [«Χίλια χρόνια εφευρέσεις»](#)

Άρθρο στο «Έθνος», Χρυσούλα Κατσαρού: [«Από την αχαιο-τηλεόραση στην εποχή του Μπίγκ Μπράδερ»](#)

Επιστημονικό Βήμα, άρθρο του Κώστα Ζημιανίτη: [«Η συμμετοχή της τηλεόρασης στη διαμόρφωση της κοινωνικής συμπεριφοράς των παιδιών»](#), τ.6, – Μάρτιος 2007.

Ιστότοπος της ΕΡΤ: [46 χρόνια Ελληνική Τηλεόραση](#)

YouTube: [Η πρώτη μέρα της ελληνικής τηλεόρασης \(23-02-1966\)](#)

Εγκύκλιος Παιδεία : [Η εξέλιξη της τηλεόρασης](#)

Εσπερινό Γενικό Λύκειο Καστοριάς : [Η Τηλεόραση](#)

Ιστοσελίδα του Γιάννη Σαλονικίδη: [Οδηγίες για το Hot Potatoes](#)

Ιστοσελίδα του Γιάννη Χαλικιά – Ταξίδι με τη Γλώσσα: [Το σταυρόλεξο της TV](#)

Ιστότοπος του λογισμικού [Hot Potatoes](#)

Ιστοσελίδες-περιβάλλοντα

[Βικιπαίδεια](#): διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια

<https://docs.google.com>: περιβάλλον αποθήκευσης αρχείων

[Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας](#)

[Βικιλεξικό](#): διαδικτυακό λεξικό

<http://bubbl.us>: πρόγραμμα δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η–3η διδακτική ώρα

Α' φάση: Η ιστορία της τηλεόρασης

Τη Δευτέρα 1/12/2014 για ένα δίωρο ξεκινά με τους μαθητές του Ε3 συζήτηση για τα θέματα που αφορούν την τηλεόραση στην αίθουσα των Η/Υ του σχολείου,¹ όπως πόσες ώρες βλέπουν τηλεόραση, τι σειρές παρακολουθούν, αν ήταν πάντα έγχρωμη κ.ά. Οι μαθητές, όπως είναι φυσικό, αναφέρονται στα θετικά και αρνητικά της τηλεόρασης, στη διαφήμιση, στα προγράμματα κλπ. Γίνονται αναφορές και σε άλλα θέματα, όπως το πλήθος των καναλιών που υπάρχουν στην τηλεόραση, το από πότε υπάρχει η τηλεόραση, πώς ξεκίνησε κλπ. Παρατηρούν το [1^ο Φύλλο Εργασίας](#) στις οθόνες των Η/Υ. Τα παιδιά γνωρίζουν τη «μικρή» ιστορία που έχει η τηλεόραση ως εφεύρεση, μόλις 89 χρόνια, που αποτυπώνεται και στην ιστοσελίδα των μαθητών του

---

¹ Σε όλα τα μαθήματα στο εργαστήριο Η/Υ ήταν παρούσα και η εκπ/κός πληροφορικής του σχολείου κ. Θ. Τερζίδου (ΠΕ 19) για να βοηθά τα παιδιά στις εργασίες τους μαζί με τον κ. Κ. Κόμπο.

[5ου Λυκείου Ιωαννίνων](#), όπου υπάρχει μια κάθετη «χρονογραμμή» με την εξέλιξη των εφευρέσεων, αλλά και της «μικρότερης» παρουσίας της στα ελληνικά δεδομένα, όπως εύκολα διαπιστώνεται στο άρθρο της Χρυσούλας Κατσαρού με τίτλο [«Από την αρχαιο-τηλεόραση στην εποχή του Μπίγκ Μπράδερ»](#) ή στις ιστοσελίδες, όσες λειτουργούν, της ΕΡΤ για την ιστορία της τηλεόρασης. Εκεί, μπορούμε να παρατηρήσουμε την –κατά πολλά χρόνια πριν– έναρξη των τηλεοπτικών εκπομπών σε άλλα κράτη, που συνδέεται, ως επί το πλείστον, με μεγάλα γεγονότα που συντελέστηκαν σε αυτά.

2

Πραγματοποιούμε μια περιήγηση στο διαδίκτυο, για να γνωρίσουμε και να συζητήσουμε ορισμένα θέματα σχετικά με την τηλεόραση, τα οποία θα «πλουτίσουν» τις γνώσεις των παιδιών. Οι μαθητές κρατούν γραπτές σημειώσεις, έτσι ώστε να συντάξουν στον Η/Υ με τη χρήση κειμενογράφου μια περιληπτική αναφορά για την τηλεόραση, όπως ορίζει η δραστηριότητα 7 του 1^{ου} φύλλου εργασίας αφού περατώσουν τις δραστηριότητες 1, 2, 4 και 5 του ίδιου φύλλου εργασίας.

---

² Τα παιδιά στην αίθουσα Η/Υ φορτώνουν το 1^ο φύλλο εργασίας. Αποδεικτικό στοιχείο εφαρμογής του σεναρίου

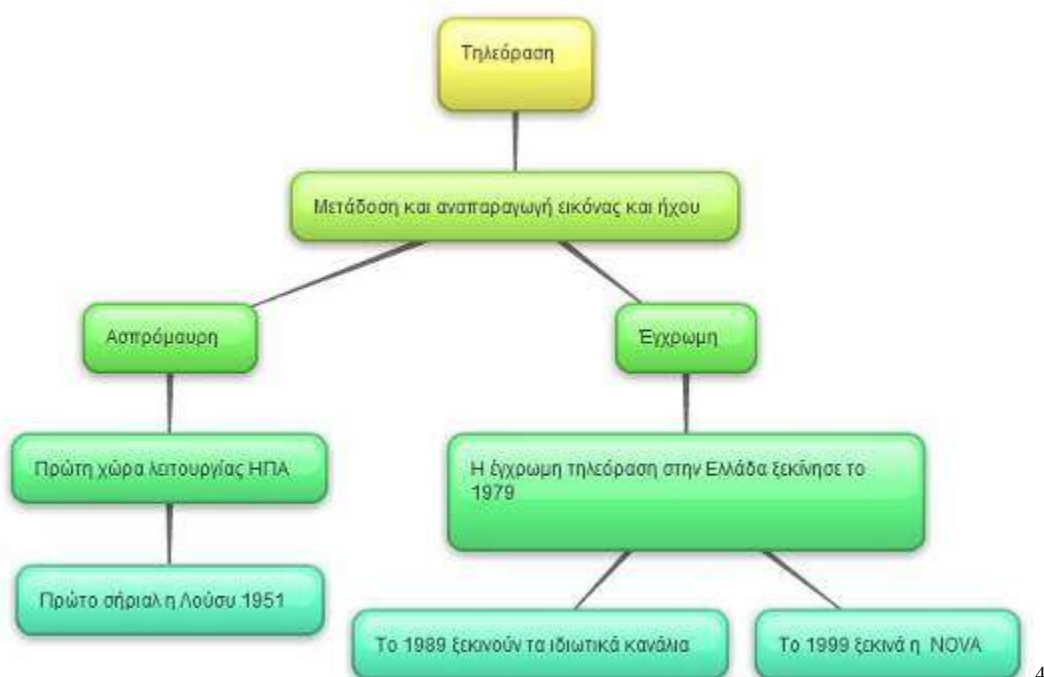

3

Οι δραστηριότητες 3 και 6 πραγματοποιούνται την επόμενη μέρα, Τρίτη 2/12/2014, την πρώτη ώρα από το δώρο της γλώσσας. Τα παιδιά στην αίθουσα των Η/Υ του σχολείου ασχολούνται με τις δραστηριότητες 3 και 6 του 1^{ου} φύλλου εργασιών. Επισκέφτονται τον ιστότοπο <https://bubbl.us/>, στον οποίο υπάρχει πρόγραμμα δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών, και χωρισμένοι σε 4 ομάδες δημιουργούν το δικό τους εννοιολογικό χάρτη για τη λέξη «Τηλεόραση» και γύρω από αυτήν τις λέξεις που γνωρίζουν και έχουν σχέση με την τηλεοπτική πραγματικότητα.

Χρησιμοποιώντας το [Βικιλεξικό](#) ή τη [Βικιπαίδεια](#) και πληκτρολογώντας τη λέξη «Τηλεόραση» μπορούν και βρίσκουν πληροφορίες για την εργασία τους,

³ Αποδεικτικό στοιχείο εφαρμογής του σεναρίου η εργασία της 1ης ομάδας των μαθητών του Ε3 για την τηλεόραση, αφού ασχολήθηκαν με τις δραστηριότητες 1, 2, 4 και 5 του 1^{ου} φύλλου εργασιών.

Στη συνέχεια, την άλλη ώρα τα παιδιά επιστρέφουν στην αίθουσα διδασκαλίας και παρακολουθούν στο διαδραστικό πίνακα της τάξης πληροφορίες για την τηλεόραση από τον ιστότοπο της ΕΡΤ, όπου παρατίθεται το κείμενο με τίτλο «[46 χρόνια Ελληνική Τηλεόραση](#)» και αναφέρεται στην ιστορία της τηλεόρασης στην Ελλάδα. Διαβάζουν το περιεχόμενο της ιστοσελίδας και ο εκπ/κός τους οδηγεί σε μια άλλη, όπου βλέπουν την [εξέλιξη της τηλεόρασης](#) σε μια πολύ ωραία και κατατοπιστική παράθεση εικόνων και κειμένου. Παρακολουθούν σε βίντεο την [πρώτη εκπομπή](#) της ελληνικής τηλεόρασης και κάνουν τις συγκρίσεις τους με τα σημερινά δεδομένα με συζήτηση ανάμεσα στον εκπ/κό και τα παιδιά.

⁴ Αποδεικτικό στοιχείο εφαρμογής του σεναρίου, η εργασία της 3ης ομάδας παιδιών του Ε3.

Για να αντιληφθούν οι μαθητές πόσο καθυστερημένη υπήρξε η έλευση της τηλεόρασης στην Ελλάδα, ο εκπ/κός προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα τον ιστότοπο του Εσπερινού Γενικού Λυκείου Καστοριάς, και συγκεκριμένα την ιστοσελίδα [«ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ»](#), και τα παιδιά παρατηρήσουν τη χρονική εξέλιξη της τηλεόρασης, και μάλιστα με αρκετές λεπτομέρειες επιστημονικού ενδιαφέροντος.

Η φάση αυτή προσφέρει στους μαθητές πληροφορίες σχετικές με την τηλεόραση, και η επαφή τους με αρκετές τηλεοπτικές έννοιες «πλουτίζει» το λεξιλόγιό τους, κάτι που μπορεί να αξιολογηθεί και στην «αποτύπωσή» που δημιούργησαν στον εννοιολογικό χάρτη.

⁵ Αποδεικτικό στοιχείο εφαρμογής του σεναρίου, η συζήτηση στην αίθουσα διδασκαλίας.

4η & 5η διδακτική ώρα

Β' φάση: Οι λέξεις της τηλεόρασης

Την Τετάρτη 3/12/2014 τα παιδιά πηγαίνουν ξανά στην αίθουσα των Η/Υ για να υλοποιήσουν το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#). Οι μαθητές επισκέπτονται το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας](#) και καταγράφουν λέξεις με πρώτο συνθετικό το «τηλε-» που αφορούν την τηλεόραση, όπως τηλεθέαση κ.ά. Οι μαθητές καταγράφουν τις νέες λέξεις σε ένα χαρτί γιατί στη συνέχεια θα δημιουργήσουν το σταυρόλεξό τους με αυτές. Κατόπιν, η κάθε ομάδα μαθητών επιλέγει 20 λέξεις από αυτές που έχει καταγράψει και αναζητά τη σημασία τους στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας](#), και στο [Βικιλεξικό](#). Έχοντας στη διάθεσή τους οι μαθητές τη σημασία της κάθε λέξης, μπορούν πλέον να διατυπώσουν έναν ορισμό για την καθεμία, έτσι ώστε όλες μαζί να αποτελέσουν ένα ηλεκτρονικό «τηλεοπτικό» σταυρόλεξο, που θα δημιουργηθεί στο τέλος του φύλλου εργασίας από τους ίδιους τους μαθητές χρησιμοποιώντας την ιστοσελίδα <http://www.crosswordpuzzlegames.com/create.html>. Δεν επιλέγεται το ελεύθερο λογισμικό [Hot Potatoes](#) που προτείνει ο συγγραφέας γιατί με το παραπάνω εργαλείο είναι ευκολότερη η δημιουργία σταυρόλεξων και χρησιμοποιήθηκε και άλλες φορές από τον εκπ/κό Κων/νο Κόμπο σε σενάρια που δημιούργησε ή εφάρμοσε. Τα παιδιά διαβάζουν και τις άλλες δραστηριότητες από το φύλλο εργασίας και στο τέλος δημιουργούν σταυρόλεξα.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ⁶

1													2												

⁶ Το σταυρόλεξο της 3ης ομάδας του Ε3. Τεκμήριο εφαρμογής του σεναρίου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

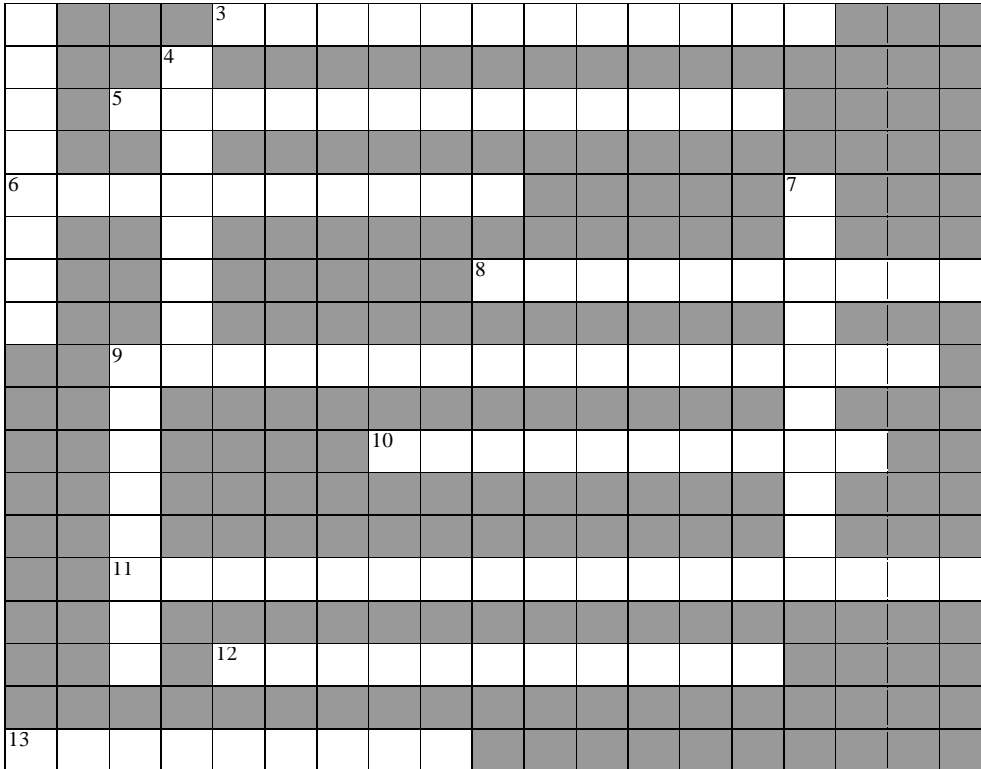

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Βλέπω τηλεόραση
2. Τηλεοπτικό σταυρόλεξο
3. Παιχνίδι στην TV
5. Είναι ο θεατής της τηλεόρασης
6. Θεατής στην τηλεόραση
8. Μπορεί να γίνει και από την τηλεόραση
9. Λέει τις ειδήσεις στην TV
10. Όταν το δικαστήριο είναι στην TV
11. Κάνει ρεπορτάζ μόνο για την TV
12. Κριτική για TV

ΚΑΘΕΤΑ

1. Σήριαλ της τηλεόρασης
4. Δίκη στην τηλεόραση
7. Ταινία μόνο για TV
9. Τηλεοπτική βεντέτα

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

1^η Δραστηριότητα

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα των μαθητών του [5ου Λυκείου Ιωαννίνων](#), για να δείτε την εξέλιξη των εφευρέσεων, και αναζητήστε την τηλεόραση. Καταγράψτε ό,τι σας φαίνεται ενδιαφέρον και χρήσιμο, ώστε να συντάξετε στο τέλος ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράψετε ό,τι θα δείτε. Το ίδιο θα κάνετε έως το τέλος.

2η Δραστηριότητα

Ίσως ξέρετε ότι η τηλεόραση στην Ελλάδα δεν μετρά πολλά χρόνια ζωής. Για να μπορέσετε να δείτε συγκριτικά με άλλα κράτη την «γέννηση» της τηλεόρασης, επισκεφτείτε [ιστοσελίδα](#), όπου αναφέρεται κάτι σχετικό.

3η Δραστηριότητα

Επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://bubbl.us/> και δημιουργήστε έναν χάρτη με «κεντρική ιδέα» την τηλεόραση. Συμπληρώστε σε συνδεδεμένα πλαίσια κάθε τηλεοπτική έννοια που γνωρίζετε. Εμπλουτίστε τον χάρτη με τις νέες έννοιες που συναντήσατε (στις προηγούμενες δραστηριότητες) και θα συναντήσετε στη συνέχεια της περιήγησης. Φροντίστε ώστε οι λέξεις που θα καταγραφούν να αποτελούν μια καλή «δεξαμενή» για το ηλεκτρονικό σταυρόλεξο που θα δημιουργήσετε αργότερα.

4η Δραστηριότητα

Επισκεφτείτε τη [Βικιπαίδεια](#) και το [Βικιλεξικό](#) και πληκτρολογήστε «τηλεόραση». Συνδυάστε τα στοιχεία που δίνονται και παρατηρήστε την πολυσημία της λέξης «τηλεόραση», δηλαδή πόσα πολλά πράγματα μπορεί να σημαίνει. Αυτό που σίγουρα είναι σπουδαίο στοιχείο, είναι η επίδραση που άσκησε και ασκεί η τηλεόραση στην

ελληνική οικογένεια, και το γεγονός ότι η ζωή πολλών ανθρώπων σχεδιάζεται πλέον με βάση την τηλεόραση. Ιδιαίτερα στα παιδιά, όπως μπορείτε να διαβάσετε σε σχετική [ιστοσελίδα](#).

5η Δραστηριότητα

Δείτε στον [ιστότοπο της ΕΡΤ](#) την ιστορία της τηλεόρασης, και σε έναν άλλο την [εξέλιξη της τηλεόρασης](#). Στη μέση, το βίντεο που θα εντοπίσετε αφορά την [πρώτη εκπομπή](#) της ελληνικής τηλεόρασης. Παρατηρήστε το βίντεο και την περιγραφή και συγκρίνετέ τα με την τωρινή κατάσταση. Επισκεφτείτε επίσης, τον ιστότοπο του Εσπερινού Γενικού Λυκείου Καστοριάς, και συγκεκριμένα την ιστοσελίδα [«ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ»](#), για να παρατηρήσετε τη χρονική εξέλιξη της τηλεόρασης, και μάλιστα με αρκετές λεπτομέρειες επιστημονικού ενδιαφέροντος.

6η Δραστηριότητα

Στο περιβάλλον <https://bubbl.us/> πατήστε το κουμπί «export» και αποθηκεύστε στον προκαθορισμένο φάκελο την εικόνα του χάρτη σας, η καθεμιά ομάδα με το όνομά της.

7η Δραστηριότητα

Σε έγγραφο επεξεργαστή κειμένου και με τη βοήθεια των σημειώσεων που κρατήσατε κατά τη διάρκεια της περιήγησής μας, συντάξτε ένα ενιαίο κείμενο, όπου να αναφέρετε όλα όσα είδατε και γνωρίσατε κατά τη διάρκεια αυτής της περιήγησης. Αποθηκεύστε στον προκαθορισμένο φάκελο το έγγραφο, η καθεμιά ομάδα με το όνομά της.

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Β΄

1^η Δραστηριότητα

Επισκεφτείτε το [Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής](#) και πληκτρολογήστε «τηλε%». Από τα αποτελέσματα που προκύπτουν, επιλέξτε τις λέξεις που αφορούν την τηλεόραση, και όχι αυτές που έχουν τη σημασία του «μακριά». Συμπληρώστε με τις νέες έννοιες και λέξεις τον εννοιολογικό χάρτη.

2^η Δραστηριότητα

Στο ίδιο Λεξικό πληκτρολογήστε «σταυρόλεξο», για να δούμε την ετυμολογία της λέξης. Κατόπιν επιλέξτε πάνω αριστερά «Αποστολή στα Σώματα», για να δείτε την πολλαπλή χρήση της έννοιας σε πολλές καταστάσεις ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Καταγράψτε τις παρατηρήσεις και επισημάνσεις σας.

3^η Δραστηριότητα

Επισκεφτείτε το [Βικιλεξικό](#) και πληκτρολογήστε «σταυρόλεξο», για να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα με το [Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής](#). Παρατηρήστε πάνω δεξιά την κλίση του ονόματος, όπου αναφέρονται δύο τύποι για τη γενική του ενικού και του πληθυντικού. Για να σιγουρευτούμε αν αυτό είναι ορθό, συμβουλευόμαστε το βιβλίο της Γραμματικής, και συγκεκριμένα τη [σελίδα 84](#). Αν δε σας αρκεί, ρίξτε μια ματιά και στη Γραμματική του Γυμνασίου, και ακριβέστερα στη [σελίδα 42](#), όπου υπάρχει σχετική αναφορά σε αυτό το φαινόμενο.

4^η Δραστηριότητα

Επιλέξτε η κάθε ομάδα 20 λέξεις από αυτές που καταγράψατε για να αποτελέσουν το βασικό υλικό του σταυρόλεξού σας. Φροντίστε να είναι πρωτότυπες, «δύσκολες», περίεργες κ.λπ. Καταγράψτε με τη μορφή λίστας σε ένα έγγραφο επεξεργαστή κειμένου αυτές τις λέξεις, και από κάτω τους ορισμούς που θα δώσει η κάθε ομάδα.

5η Δραστηριότητα

Αναζητήστε στο [Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής](#) αλλά και στο [Βικιλεξικό](#) τις σημασίες αυτών των λέξεων. Με τη βοήθεια αυτών των ορισμών, αλλά λύνοντας και το [Σταυρόλεξο της TV](#), θα καταλάβετε πώς ακριβώς θα δημιουργήσει η κάθε ομάδα τους ορισμούς.

6η Δραστηριότητα

Προσέξτε τον ιδιαίτερο και απέριτο λόγο που διακρίνει τους ορισμούς των σταυρόλεξων, καθώς και τα ιδιαίτερα γλωσσικά χαρακτηριστικά που παρατηρούνται (ελλειπτικές προτάσεις, απουσία επιθέτων κ.λπ.). Για να ελέγξουμε τις δυνατότητές μας προτείνουμε η κάθε ομάδα έναν καινούργιο ορισμό για τη λέξη την οποία αναζητούμε.

7η Δραστηριότητα

Αφού βρήκατε τις λέξεις και τους ορισμούς που θα τις «συνοδεύσουν», είστε έτοιμοι να δημιουργήσετε το σταυρόλεξό σας. Θα χρησιμοποιήσουμε το λογισμικό Hot Potatoes. Για να είστε σίγουροι ότι γνωρίζετε καλά όλη τη διαδικασία, διαβάστε μερικές οδηγίες σε ένα [εγχειρίδιο](#) για το πρόγραμμα. Ξεκινήστε... και όταν τελειώσετε, καλό είναι να το δουν και οι άλλοι. Κοινοποιήστε το όπου θέλετε και με όποιον τρόπο θέλετε! (Google Docs, Wiki, Ιστολόγιο κλπ.).

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο προσφέρεται για αρκετές προεκτάσεις, αφού η τηλεόραση αφορά το σύνολο των ανθρώπων και εμπεριέχει αρκετές ενδιαφέρουσες πτυχές για να ασχοληθεί κανείς. Μια τέτοια προέκταση θα μπορούσε να είναι η ανάγνωση από το Ανθολόγιο της Ε΄-ΣΤ΄ Δημοτικού (σ. 60) του διηγήματος του Τζιάνι Ροντάρι: [«Περιπέτεια με την τηλεόραση»](#), στη φάση κατά την οποία οι μαθητές αντιλαμβάνονται την επιρροή της τηλεόρασης στη καθημερινότητά μας. Επίσης, αν θα θέλαμε να εμπλουτίζαμε περισσότερο το κομμάτι του σεναρίου που αναφέρεται στην επίδραση της τηλεόρασης στα παιδιά προτείνεται η επίσκεψη σε ιστοσελίδα διδασκαλίας του μαθήματος της Έκθεσης και στο [Θέμα: Τηλεόραση](#).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο προβλέπει την ενασχόληση των μαθητών με τις ΤΠΕ σε μεγάλη κλίμακα, για αυτό και η εφαρμογή του έγινε κυρίως στην αίθουσα των Η/Υ του σχολείου. Αν και είχε πρόβλεψη για 7 ώρες από το συντάκτη του, η εφαρμογή του διήρκησε 6 ώρες και συνολικά μία εβδομάδα. Οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά και πρόθυμα στο εγχείρημα, διότι η ενασχόληση με την τηλεόραση είναι ευχάριστο θέμα. Από την άλλη η δημιουργία σταυρόλεξου, είναι για τους μαθητές ένα είδος παιχνιδιού.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003α. [Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού-Γυμνασίου. ΔΕΠΠΣ της Ελληνικής Γλώσσας για το Δημοτικό Σχολείο](#). (12/05/2013).

ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003β. [Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών Πληροφορικής](#). (12/05/2013).

Χατζησαββίδης, Σ. & Αθ. Χατζησαββίδου. 2011. [Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας](#). Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Γεωργιαφέντης Μ., Γ. Κοτζόγλου, Μ. Λουκά & Ει. Φιλιππάκη-Warburton. 2011. [Γραμματική Ε' - ΣΤ' Δημοτικού](#), ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κατσαρού, Χρ. 2010. [«Από την αχαιο-τηλεόραση στην εποχή του Μπίγκ Μπράδερ»](#), *Έθνος*.

Ζημιανίτης, Κ. 2007. [«Η συμμετοχή της τηλεόρασης στη διαμόρφωση της κοινωνικής συμπεριφοράς των παιδιών»](#), *Επιστημονικό Βήμα*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ